

PODSTAWY EDUKACJI

TOM 16

EQUAL OPPORTUNITIES FOR ALL OR FAIR CHANCES TO ALL IN EDUCATION

FUNDAMENTALS OF EDUCATION

VOL. 16

EQUAL OPPORTUNITIES FOR ALL OR FAIR CHANCES TO ALL IN EDUCATION

RADA NAUKOWA

- dr hab. **Dorota Gołębiak**, prof. DSW, Federacja Naukowa WSB-DSW MERITO we Wrocławiu, Polska
- prof. dr **Gaston Pineau**, Professeur honoraire, Université de Tours, Francja;
Chercheur émérite, Université du Québec à Montréal, Kanada
- prof. dr hab. **Hana Červinková**, Maynooth University, Irlandia
- prof. zw. dr hab. **Wojciech Kojs**, Akademia WSB w Dąbrowie Górniczej, Polska
- prof. **Bernd-Joachim Ertelt** PhD, Uniwersytet Jana Długosza w Częstochowie, Polska;
Hochschule der Bundesagentur für Arbeit (HdBA), Mannheim, Niemcy
- prof. dr **Liliana Ciascai**, Universitatea Babeş-Bolyai, Cluj-Napoca, Rumunia
- prof. zw. dr hab. **Ryszard Łukaszewicz**, Fundacja Alternatyw Lepszej Edukacji, Polska
- prof. dr **Edward Rojas de la Puente**, Universidad Nacional Toribio Rodriguez de Mendoza (UNTRM), Chachapoyas, Perú
- prof. dr **Albert Arbós Bertrán**, Universitat Internacional de Catalunya, Barcelona, Hiszpania

LISTA RECENZENTÓW

- prof. zw. dr hab. **Bogusław Śliwerski**, Uniwersytet Łódzki, Polska
- dr hab. **Astrid Męczkowska-Christiansen**, prof. AMW, Akademia Marynarki Wojennej im. Bohaterów Westerplatte, Polska
- dr hab. **Jolanta Zwiernik**, prof. DSW, Federacja Naukowa WSB-DSW MERITO we Wrocławiu, Polska
- prof. dr **Pierre Dominicé**, Professeur honoraire Université de Genève, Szwajcaria
- prof. **Vlasta Cabanová** PhD, Slezská Univerzita v Opavě, Czechy
- dr hab. **Hanna Kędzierska**, prof. UWM, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie, Polska
- prof. dr **Velta Lubkina**, Rēzeknes Tehnoloģiju Akadēmija, Łotwa
- dr hab. **Małgorzata Muszyńska**, prof. WSB, Uniwersytet WSB Merito w Toruniu, Polska
- prof. dr **Gilles Baillat**, Université de Reims-Champagne-Ardenne, Francja
- prof. dr **Miquel Comas**, Universidad Internacional de Valencia, Hiszpania
- dr hab. **Tomasz Olchanowski**, Uniwersytet w Białymstoku, Polska
- dr hab. **Edyta Januszewska**, prof. ChAT, Chrześcijańska Akademia Teologiczna w Warszawie, Polska
- prof. **Renáta Bernátová** PhD, Prešovská Univerzita v Prešove, Słowacja

UNIWERSYTET JANA DŁUGOSZA W CZĘSTOCHOWIE

PODSTAWY EDUKACJI

TOM 16

*EQUAL OPPORTUNITIES FOR ALL
OR FAIR CHANCES TO ALL IN EDUCATION*

pod redakcją
JUDIT PAZONYI

FUNDAMENTALS OF EDUCATION

VOL. 16

*EQUAL OPPORTUNITIES FOR ALL
OR FAIR CHANCES TO ALL IN EDUCATION*

ed.
JUDIT PAZONYI

Częstochowa 2023

Komitet Redakcyjny

Redaktor naczelna
Małgorzata PIASECKA

Redaktorzy tematyczni
Monika ADAMSKA-STAROŃ, Agnieszka KOZERSKA, Beata ŁUKASIK, Karol MOTYL

Redaktorzy językowi
Małgorzata DAWIDZIAK-KŁADOCZNA – język polski,
Marie-Françoise IWANIUKOWICZ – język francuski, Janina STASZCZYK – język angielski

Redaktor statystyczny
Wioletta SOŁTYSIAK

Sekretarz redakcji
Anna IRASIAK

Koordinator ds. Zasobów Internetowych
Sylwia MISZCZAK

Korekta
Andrzej WĄTROBA – język angielski

Redakcja techniczna
Piotr GOSPODAREK
Aleksandra KUNOWSKA

Projekt okładki
Sławomir SADOWSKI

Artykuły zawarte w czasopiśmie recenzowane są anonimowo

Podstawową wersją periodyku jest publikacja książkowa

Czasopismo w wersji elektronicznej opublikowane jest na stronie:
<http://podstawyedukacji.ujd.edu.pl>

Czasopismo jest indeksowane w bazach danych ERIH PLUS, Bazhum, Index Copernicus, CEJSH, CEEOL, Polska Bibliografia Naukowa, CEON, Most Wiedzy

Copyright © 2023 Uniwersytet Jana Długosza w Częstochowie oraz autorzy, pewne prawa zastrzeżone. Licencja Creative Commons – Uznanie autorstwa (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/legalcode>)

ISSN 2081-2264
eISSN 2658-2848

Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Jana Długosza w Częstochowie
42-200 Częstochowa, al. Armii Krajowej 36A
e-mail: wydawnictwo@ujd.edu.pl
www.ujd.edu.pl

SPIS TREŚCI

CONTENTS

Judit PAZONYI

Foreword of the Editor: Fundamentals of Education.

Equal opportunities for all or fair chances to all in education 7

STUDIES AND DISSERTATIONS

Małgorzata SŁAWIŃSKA

Peer Learning As One of the Pathways to Educational Equity 13

Kinga LISOWSKA

Equal opportunities in shaping pupils' identity in a multicultural school environment. A pilotage concept of work for transcultural education in grades I–III 25

Magdalena WÓJCIK

The Role of a Sensory Diet in Improving the Quality of Psychosocial Functioning of Students in Inclusive Education 39

RESEARCH REPORTS

Danuta BORECKA-BIERNAT

Parental Influence Modelling the Formation of Adolescents' Coping Strategies in Situations of Social Conflict 57

Agnieszka LESZCZ-KRYSIAK, Andrea WARDAL

A highly sensitive child – a challenge for parents and teachers – a case study 77

Gabriela DOBIŃSKA, Małgorzata KOSIOREK

The professionalisation of teachers' professional activities towards equalising educational opportunities for students 93

Martina FASNEROVÁ, Tereza BUCHTOVÁ

Undergraduate preparation of future teachers in the context of reading literacy in the Czech Republic 109

Bernadett JANI-DEMETRIOU, Erika LÉVAI-KEREKES	
Possible ways of translanguaging at the school's micro-level.	
The aftermath of a translanguaging project of introducing	
non-standardised ways of speaking to school for	
Roma bilingual children	121
Monika ADAMSKA-STAROŃ	
Immersing oneself in the world of Rock to act.	
Implications for educational practice	143
Anna KOŽUH	
Equal Opportunities for Everyone in the Context of	
Teacher Competence in Academic Remote Education	
in the Times of Coronavirus	159
Zbigniew CHODKOWSKI	
Subjective control of emotions in the opinion of students	181
András SEMJÉN	
(Re)Centralisation of education governance in Hungary: its causes,	
declared goals, motives and some potential hidden goals	199

Zasady przygotowywania publikacji

I. Wymagania podstawowe

1. Dokument powinien zostać dostarczony w postaci elektronicznej (adres mailowy: pe@ujd.edu.pl) w pliku typu „doc” lub „docx” (program Word).
2. Format: A4 standardowego maszynopisu (marginesy: 25 mm), czcionka Times New Roman, 12 punktów, odstęp 1,5 wiersza.
3. Stopień pisma w materiałach uzupełniających (tabele, przypisy, podpisy) powinien być o 2 punkty mniejszy od stopnia pisma tekstu głównego (10 pkt). Maksymalna szerokość tabel i rysunków to 12,5 cm przy układzie pionowym i 18 cm przy układzie poziomym.
4. Imię i nazwisko autora w lewym górnym rogu, poniżej afiliacja; tytuł tekstu wyśrodkowany i wytłuszczony.
5. Do artykułu należy dołączyć: jego streszczenie w języku polskim i angielskim oraz słowa kluczowe (maksymalnie 5 terminów) w języku polskim i angielskim.
6. Streszczenia w języku polskim i w języku angielskim autor przygotowuje we własnym zakresie. Powinny one stanowić skróconą wersję artykułu. Objętość tekstu każdego z załączonych streszczeń nie powinna przekraczać 200 wyrazów. Nad tekstem streszczeń należy umieścić tytuł artykułu (w przypadku streszczenia w języku angielskim tytuł powinien również być przetłumaczony na język angielski).
7. Przy wykorzystaniu jakichkolwiek materiałów pochodzących z innych publikacji należy stosować się do przepisów wynikających z prawa autorskiego.

II. Tekst główny

1. Akapity należy rozpoczynać wcięciem ustawionym jednakowo dla całego dokumentu (za pomocą linijki górnej bądź w oknie formatowania akapitu).
2. Dokładne **cytaty** wprowadza się za pomocą cudzysłowów „drukarskich”. Cytat w cytacie oznacza się cudzysłowem «francuskim». Cudzysłów francuski należy wstawiać z tabeli znaków (polecenie: wstaw symbol). Można też stosować oddzielny akapit o mniejszym stopniu pisma.
3. Omawianą leksykę zapisuje się pochyłą odmianą czcionki (*kursywą*).
4. Odmianą pochyłą (*kursywą*) zapisuje się ponadto: tytuły dzieł drukowanych (*O dobrej i złej polszczyźnie, Hamlet*), wtrącenia obcojęzyczne (*à propos, ex lege*), łacińskie nazwy systematyczne (*Corvus corvus*), włoskie terminy muzyczne (*legato*).
5. Partie tekstu można wyróżniać przez **pogrubienie** lub r o z s t r z e l e n i e. Nie stosuje się wyróżnienia poprzez podkreślenie. Należy również unikać łączenia **kilku rodzajów** wyróżnień. Wyróżnienia powinny być stosowane jednolicie i konsekwentnie w obrębie danej pracy.

III. Zasady podawania informacji bibliograficznej

1. Obowiązuje styl APA. W tekście umieszcza się odsyłacze bibliograficzne, na końcu artykułu – bibliografię.
2. Odsyłacz bibliograficzny w tekście składa się z umieszczonego w nawiasie okrągłym nazwiska autora i daty wydania źródła, oddzielonych przecinkiem, np. (Łukaszewicz, 2005).

W przypadku dokładnych cytatów podaje się też numer strony oddzielony od roku wydania przecinkiem, np. (Łukaszewicz, 2005, s. 74). Jeśli kilka prac tego samego autora opublikowano w tym samym roku, należy po dacie dodać litery „a”, „b”, „c” (bez spacji).

3. Nie stosuje się formy tamże/ibidem. Nazwisko autora podaje się za każdym razem. Prace dwóch autorów zapisuje się z przywołaniem obu nazwisk (Prigogine, Stenger, 1990). Prace 3–5 autorów: w pierwszym przywołaniu podaje się wszystkie nazwiska, w kolejnych tylko pierwsze i formułę „i in.” Prace sześciu i więcej autorów: zarówno w pierwszym, jak i kolejnych przywołaniach podaje się tylko nazwisko pierwszego autora i formułę „i in.”.

IV. Przykłady opisu bibliograficznego

1. Monografia

Klus-Stańska, D. (2010). *Dydaktyka wobec chaosu pojęć i zdarzeń*. Warszawa: Wydawnictwo Akademickie ŻAK.

Bandura, A. (1973). *Aggression: A social learning analysis*. New Jersey: Prentice-Hill.

2. Artykuł w pracy zbiorowej lub wydawnictwie nieperiodycznym

Bakuła, K. (2006). Efekt motyla, swobodnie mówiąc. W: K. Bakuła, D. Heck (red.), *Efekt motyla: humaniści wobec teorii chaosu* (s. 24–78). Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego.

Smetana, J. (1991). Adolescents' and mothers' evaluations of justifications for conflicts. W: R. Paikoff (red.), *Shared views in the family during adolescence: New directions for child development* (s. 252–273). San Francisco: Jossey-Bass.

3. Praca pod redakcją

Bakuła, K., Heck, D. (red.). (2006). *Efekt motyla. Humanisci wobec teorii chaosu*. Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego.

Paikoff, R. (red.), *Shared views in the family during adolescence: New directions for child development*. San Francisco: Jossey-Bass.

4. Artykuł w czasopiśmie

Serafin, K. (2013). Aksjologiczny wymiar tożsamości podmiotu osobowego w ujęciu Marii Gołaszewskiej. *Świdnickie Studia Teologiczne*, 10, 319–331.

De Wied, M., Branje, S., Meeus, W. (2007). Empathy and conflict resolution in friendship relations among adolescents. *Aggressive Behavior*, 33(1), 48–55. <http://dx.doi.org/10.1002/ab.20166>.

Jeśli artykuł posiada numer DOI, należy podać go na końcu opisu bibliograficznego (po kropce), w formie aktywnego hiperlinku.

Rules for preparing publications

I. Basic requirements

1. The document should be delivered in electronic form (e-mail address: pe@ujd.edu.pl) in a “doc” or “docx” file (Word program).
2. Format: A4 standard typescript (margins: 25 mm), Times New Roman, 12 points, 1.5 line spacing.
3. The font size in supplementary materials (tables, footnotes, captions) should be 2 points lower than the font size of the main text (10 points). The maximum width of tables and figures is 12.5 cm vertically and 18 cm horizontally.
4. Author’s name in the upper left corner, affiliation below; the text’s title is centred and bold.
5. The article should be accompanied by: its summary in Polish and English and keywords (maximum 5 (five) terms) in Polish and English.
6. The author himself prepares summaries in Polish and English. The outlines should be a shortened version of the article. Each attached abstract should not be longer than 200 words. The article’s title should be placed above the text of the abstract (if the abstract is in English, the title should also be translated into English).
7. When using any materials from other publications, the provisions of copyright law must be observed.

II. Main text

1. Paragraphs should be started with indentation set the same for the entire document (using the top ruler or in the paragraph formatting window).
2. Exact quotations are entered using “print” quotation marks. In addition, a reference within a quote is marked with «French» quotation marks. French quotation marks should be inserted from the character table (command: insert symbol). You can also use a separate paragraph with a smaller font size.
3. The lexicon in question is written in italics (*italics*).
4. The following items are also written in *italics*: titles of printed works (*O dobrej i złej polszczyźnie, Hamlet*), foreign-language insertions (*à propos, ex lege*), systematic Latin names (*Corvus corvus*), Italian musical terms (*legato*).
5. Parts of the text may be distinguished by making them **bold** or s p a c e d o u t . Emphasis by underlining is not used. You should also avoid combining **several types** of distinctions. Instead, distinctions should be applied uniformly and consistently within a given work.

III. Rules for providing bibliographic information

1. APA style applies. Bibliographic references are placed in the text, and a bibliography is at the end of the article.
2. A bibliographic reference in the text consists of the author’s surname and the date of publication of the source in round brackets, separated by a comma, e.g. (Łukaszewicz, 2005). In

the case of exact quotations, the page number is also given, separated from the year of publication by a comma, e.g. (Łukaszewicz, 2005, p. 74). If several works by the same author were published in the same year, add the letters "a", "b", and "c" (without spaces) after the date.

3. The form *ibidem/ibidem* is not used. Instead, the name of the author is given each time. Works by two authors are listed with both names mentioned (Prigogine, Stenger, 1990). Works by 3–5 authors: in the first citation, all names are given; in subsequent citations, only the first and the formula "et al." Works by six or more authors: in both the first and following citations, only the name of the first author and the formula "et al." are given.

IV. Examples of bibliographic description

1. Monograph

Klus-Stańska, D. (2010). *Dydaktyka wobec chaosu pojęć i zdarzeń*. Warszawa: Wydawnictwo Akademickie ŻAK.

Bandura, A. (1973). *Aggression: A social learning analysis*. New Jersey: Prentice-Hill.

2. An article in a collective work or non-periodical publication

Bakuła, K. (2006). Efekt motyla, swobodnie mówiąc. In: K. Bakuła, D. Heck (eds.), *Efekt motyla: humaniści wobec teorii chaosu* (pp. 24–78). Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego.

Smetana, J. (1991). Adolescents' and mothers' evaluations of justifications for conflicts. In: R. Paikoff (ed.), *Shared views in the family during adolescence: New directions for child development* (pp. 252–273). San Francisco: Jossey-Bass.

3. Edited work

Bakuła, K., Heck, D. (eds.). (2006). *Efekt motyla: humaniści wobec teorii chaosu*. Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego.

Paikoff, R., (ed.), *Shared views in the family during adolescence: New directions for child development*. San Francisco: Jossey-Bass.

4. Journal article

Serafin, K. (2013). Aksjologiczny wymiar tożsamości podmiotu osobowego w ujęciu Marii Gołaszewskiej. *Świdnickie Studia Teologiczne*, 10, 319–331.

De Wied, M., Branje, S., Meeus, W. (2007). Empathy and conflict resolution in friendship relations among adolescents. *Aggressive Behavior*, 33(1), 48–55. <http://dx.doi.org/10.1002/ab.20166>.

If the article has a DOI number, it should be given at the end of the bibliographic description (after a period) in the form of an active hyperlink.